

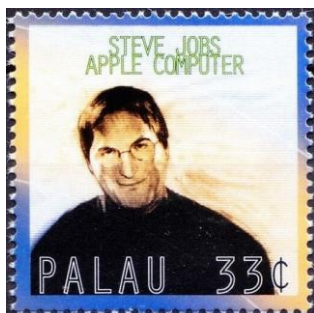
Kalendarz (dla) tematyka (8)

Marek Zbierski

KALENDARZ
TEMATICA
POZNAŃ

Kwiecień

1 IV

Mi 1499

Firma Apple Computer została założona 1 kwietnia 1976 r. przez Steve'a Jobsa, Steve'a Wozniaka i RONALDA WAYNE'a (odszedł z firmy 12 tygodni po jej założeniu), a jej pierwszym produktem był komputer Apple I, który stworzył S. Wozniak. Aby powstał, wspólnicy musieli sprzedać swoją prywatną furgonetkę i kalkulator. Urządzenie zaprezentowano już w lipcu 1976 r. W 1984 r. wypuszczono na rynek komputer osobisty Macintosh, a w 1991 r. pierwszy na świecie laptop (PowerBook). W 2016 r. ogłoszono, że na świecie pracuje miliard aktywnych urządzeń Apple.

2 IV

Brytyjczycy wykryli argentyńskie przygotowania do inwazji na Falklandy na kilka dni przed jej realizacją. Już 2 kwietnia 1982 r. brytyjski rząd zdecydował o wysłaniu floty z zadaniem odbicia archipelagu, na którym wylądowało ok. 900 żołnierzy argentyńskiej piechoty morskiej. Brytyjski kontyngent liczył wtedy 67 żołnierzy i szybko skapitulował.

Konflikt zbrojny trwał ok. 2,5 miesiąca i pochłonął niespełna tysiąc ofiar.

Mi 378

3 IV

Mi 2219

Po zakończeniu swojej pierwszej wyprawy, w czasie której odkrył amerykański kontynent, Krzysztof Kolumb przybył 3 kwietnia 1493 r. w triumfalnym pochodzie na dwór królewski do Barcelony, aby złożyć sprawozdanie ze swojej podróży do Nowego Świata, Ferdynandowi II i Izabeli I.

Już 25 września wyruszył z portu w Kadyksie na swoją drugą wyprawę przez Ocean Atlantycki, a 3 listopada odkrył Dominikę.

4 IV

Traktat północnoatlantycki podpisany 4 kwietnia 1949 r. w Waszyngtonie przez 12 państw – w oparciu o Kartę Narodów Zjednoczonych – powoływał do życia organizację obrotową NATO. Polska przystąpiła do niej w lutym 1999 r. Artykuł piąty mówi o solidarności w razie ataku na któregoś z członków.

Mi 1876

5 IV

Fi 1904

W holenderskiej stoczni Schiedam zwodowany został 5 kwietnia 1952 r. statek pasażerski „Maasdam”, który w latach 1968-88 służył jako flagowa jednostka Polskich Linii Oceanicznych TSS „Stefan Batory” i jednocześnie ostatni nasz liniowiec na regularnej linii transatlantyckiej. Po przebudowie był, aż do zełzomowania w 2000 r., następcą MS „Batory”, który pływał pod polską banderą w latach 1936-69.

6 IV

Grupa przedsiębiorców powołała 6 kwietnia 1865 r. największy obecnie koncern chemiczny na świecie BASF (Badische Anilin- und Soda-Fabrik). Grupa BASF składa się z 6 dużych kompleksów chemicznych i 385 zakładów produkcyjnych i zatrudnia przeszło 110 tys. pracowników na całym świecie. Celem firmy była produkcja barwników, a pierwsze zakłady produkcyjne zbudowano w Ludwigshafen nad Renem, gdzie jest jej obecna siedziba.

7 IV

Fi 2402

Zaprojektowany przez zespół polskich konstruktorów w nowo powstałym chrzanowskim „Fabloku” pierwszy parowóz Tr21, przeznaczony do obsługi pociągów towarowych, przekazano uroczystie do eksploatacji Polskim Kolejom Państwowym 7 kwietnia 1924 r. Był wielkim osiągnięciem mało doświadczonej kadry technicznej i całej załogi, przy niedostatku materiałów w odradzającym się państwie. Parowóz ten osiągał szybkość 60 km/h.

8 IV

Mi 400

Wenus z Milo (Afrodyta z Melos) została znaleziona przez greckiego wieśniaka Jorgosa 7 kwietnia 1820 r. w pobliżu teatru na terenie akropolu w Adamas, głównego portu na greckiej wyspie Milos. Rzeźbę podarował królowi Ludwikowi XVIII francuski ambasador w Turcji, markiz de Riviere.

Pierwotnie była pomalowana i miała metalowe ozdoby i opaskę na czole, które nie zachowały się do dzisiaj (zostały tylko otwory do mocowania). Figura wykonana jest z dwóch bloków marmuru z wyspy Paros (i kilku części wyrzeźbionych oddzielnie) i ma 2,02 m wysokości.

Posąg Afrodyty z Melos stoi w paryskim Luwrze.

9 IV

Mi 1511

Z okazji 750. rocznicy bitwy z Mongołami pod Legnicą po raz pierwszy w historii Poczta Polska wydała 9 kwietnia 1991 r. znaczek pocztowy wspólnie z pocztą innego kraju (Deutsche Post). Do projektu prof. Fritza Lüdke wykorzystano motyw z drzeworytu Karla Baumgartena „Legenda o św. Jadwidze” z 1504 r. Znaczki wydrukowano w Drukarni Federalnej w Berlinie.

10 IV

Wielu badaczy na świecie prowadziło badania nad problemem cukrzycy, szczególnie regulacją poziomu glukozy w organizmie. Pierwszym, któremu się to udało, był rumuński naukowiec Nicolae Paulescu. Opublikował to w 1916 r. we francuskojęzycznym czasopiśmie medycznym, ale trwająca I wojna uniemożliwiła jego szersze rozpowszechnianie. 10 kwietnia 1922 r. otrzymał patent na swoją metodę pozyskiwania insuliny.

Niestety, Nagrodę Nobla otrzymali w 1923 r. za podobne odkrycie Frederick Banting i John Macleod, którzy dokonali tego samego odkrycia podczas badań w latach 1920-22.

Mi 5431

11 IV

Fi 3126

Niemiecka agencja Transocean podała 11 kwietnia 1943 r. pierwszą wiadomość o odkryciu masowych grobów ofiar zbrodni katyńskiej. Dwa dni później radio berlińskie ogłosiło dodatkowe informacje, że dokonano już identyfikacji 150 zwłok i nie ma wątpliwości, że są to szczątki polskich oficerów zastrzelonych przez Sowieców przed trzema laty.

12 IV

Bill Haley wraz z grupą The Comets nagrał 12 kwietnia 1954 r. piosenkę *Rock Around the Clock*, uznaną za pierwszy utwór rockandrollowy.

Rock and roll to podstawowa forma leżąca u fundamentów wszystkich stylów rockowych. Określenie to wywodzi się z uproszczonego i zredukowanego, do trzech lub czterech akordów, schematu bluesowego granego w szybkim tempie przy pomocy zelektryfikowanych instrumentów.

Mi 2380

13 IV

Fi 261

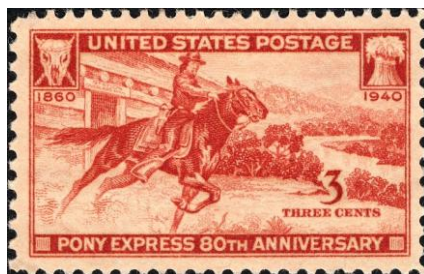

Kościół Mariacki w Krakowie odzyskał 13 kwietnia 1957 r. ołtarz Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny, jedno z najwybitniejszych dzieł sztuki późnogotyckiej w Europie, wywieziony do Niemiec w czasie II wojny światowej. Już rok po wojnie, 30 kwietnia 1946 r. powrócił do Polski i przez kilka lat był konserwowany na Wawelu.

Norymberski rzeźbiarz Wit Stwosz pracował nad nim w latach 1477-89.

14 IV

Po jedenastu dniach, 14 kwietnia 1860 r., pierwszy jeździec szybkiej poczty konnej Pony Express pokonał trasę ze St. Joseph w Missouri do Sacramento w Kalifornii (prawie 2 tys. mil). Była to najprostsza droga łączności z Zachodem przed wprowadzeniem telegrafu. Poczta miała 184 stacje, 400 koni i zatrudniała 120 jeźdźców oraz działała do października 1861 r.

Mi 490

15 IV

Mi 588

W trakcie swego dziewiczego rejsu z Southampton do Nowego Jorku 15 kwietnia 1912 r. zatonął, po zderzeniu z górą lodową, brytyjski transatlantyk RMS „Titanic”. Zginęło ponad 1500 osób, uratowano około 730. Był to wówczas największy i najwspanialszy statek pasażerski na świecie. Pasażerowie nawet nie poczuli zderzenia, które zrobiło w kadłubie otwór ok. 90 metrów długości. Jednak błędy konstrukcyjne i słabej jakości wykorzystane do budowy materiały, spowodowały katastrofę. Do wraku koło Nowej Fundlandii dotarto w 1985 r.

16 IV

Pierwszą kobietą, która przeleciała samolotem nad kanałem La Manche była amerykańska pilotka Harriet Quimby. 16 kwietnia 1912 r. pokonała jednopłatowcem Blériota 40-kilometrową odległość między Dover a francuską plażą w Calais. Była pierwszą kobietą z licencją pilota w USA. Louis Blériot w lipcu 1909 r. jako pierwszy przeleciał nad La Manche, ale w odwrotnym kierunku.

Mi 2130

17 IV

Insurekcja warszawska wybuchła 17 kwietnia 1794 r. Była zbrojnym powstaniem o charakterze wyzwoleniczym, skierowanym przeciwko garnizonowi rosyjskiemu, po wiadomości o zwycięstwie wojsk Kościuszki w bitwie pod Raclawicami. Jego celem było przejęcie kontroli nad miastem z rąk Imperium Rosyjskiego. Jednym z dowódców był radny miejski, szewc Jan Kiliński. Został bohaterem narodowym wywodzącym się spoza szlachty, mianowanym przez Kościuszkę pułkownikiem. Po dwóch latach więzienia w Petersburgu wrócił do warsztatu szewskiego.

Fi 768

18 IV

Bolesław Chrobry był synem Mieszka I i Dobrawy. Kiedy w 992 r. umarł jego ojciec, władał Polską jako książę. W 1000 r. przyjął w Gnieźnie Ottona III, umacniając sojusz z cesarstwem. 18 kwietnia 1025 r. uzyskał od papieża koronę królewską i został w Gnieźnie pierwszym królem Polski. Zmarł trzy miesiące później i został pochowany w katedrze poznańskiej.

Fi 310

19 IV

Fi 454

W utworzonym w 1940 r. getcie warszawskim Niemcy zamknęli ponad 400 tys. Żydów; dziesiątki tysięcy z nich zmarło z chorób i głodu. W lipcu 1942 r. rozpoczęto deportację więźniów getta do obozu zagłady w Treblince. 19 kwietnia 1943 r. warszawscy Żydzi podjęli walkę zbrojną z Niemcami. Wobec perspektywy nieuchronnej zagłady nie chcieli ginąć biernie – wybierali śmierć z bronią w rękę. Był to największy akt zbrojnego oporu Żydów w czasie II wojny światowej.

20 IV

W jaskini Lascaux w południowo-zachodniej części Francji, w 1940 r. odkryto rysunki i malowidła wykonane na ścianach w okresie paleolitu. 20 kwietnia 1963 r. zamknięto ją na stałe dla zwiedzających. Turystom udostępniona jest znajdująca się w pobliżu wierna kopia jaskini. Do dziś uważa się, że jaskinia Lascaux zawiera jedno z najciekawszych przykładów malarstwa prehistorycznego.

Mi 988

21 IV

Mi 1677

Henryk VIII Tudor został królem Anglii 21 kwietnia 1509 r. w wieku niespełna 18 lat. Był jednym z najbardziej kontrowersyjnych władców w historii. Zasłynął odważną decyzją ustanowienia niezależnego od papieża Kościoła anglikańskiego, czyli rozłamu z Kościołem rzymskokatolickim. Żony króla Anglii kończyły marnie. Dwie zostały zamordowane, jedna wyrzucona z dworu, jedna zmarła tuż po porodzie, kolejna, choć obawiała się tego, że król może ją zabić, umarła śmiercią naturalną. Katarzynę Aragońską, z którą się rozwiódł i która stała się powodem sporu z papieżem, oszczędził.

22 IV

Aby przełamać trwający impas na linii frontu, wojsko niemieckie wzmocniło swoją ofensywę 22 kwietnia 1915 r. użyciem broni chemicznej. Z kilku tysięcy butli wypuszczono z wiatrem znaczne ilości chloru, który zaskoczył alian-tów pod Ypres w Belgii. Sądzono, że to zasłona dymna i nakazano żołnierzom pozostawać w okopach, a to spowodowało duże straty w ludziach na tym odcinku frontu.

Mi 4616

23 IV

Mi 1179

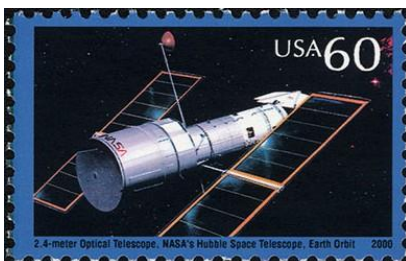

Bawarscy książęta Wilhelm IV i jego brat Ludwik X wprowadzili 23 kwietnia 1516 r. „Reinheitsgebot” – prawo czystości piwa. Zgodnie z nim, do warzenia wolno używać jedynie słodu jęczmiennego, wody źródlanej i chmielu.

Przepis ten w niezmienionej formie obowiązywał w Bawarii i Badenii-Wirtembergii do końca XX w.

24 IV

Kosmiczny teleskop Hubble'a wyniesiony na pokładzie wahadłowca Discovery na niską orbitę okołoziemską 24 kwietnia 1990 r. pozwolił na dokładniejsze oszacowanie wieku i tempa rozszerzania się Wszechświata. Dokładne pomiary jasności gwiazd umożliwiły określenie wieku Kosmosu na około 13,7 miliarda lat.

Mi 3361

25 IV

Mi 2598

Nazwę „Ameryka” na mapie tzw. „Nowego Świata” po raz pierwszy opublikował 25 kwietnia 1507 r. mieszkający w Sankt Didel w Lotaryngii Martin Waldseemüller. W tamtejszym gimnazjum wykładał łacinę, kartografię i kosmologię. Nazwa upamiętniała odkrycia Amerigo Vespucci, który jako pierwszy Europejczyk dotarł pięć lat wcześniej do Brazylii.

26 IV

Na otwartym 26 kwietnia 1506 r. Uniwersytecie Viadrina we Frankfurcie nad Odrą rozpoczęło studia 900 młodych ludzi (w tym Polacy, Szwedzi, Norwegowie i Duńczycy). Po przeszło trzystu latach, 24 kwietnia 1811 r. król Fryderyk Wilhelm III przeniósł go do Wrocławia oraz połączył z tamtejszą Akademią Leopoldyńską (obecnie jest to Uniwersytet Wrocławski, prawny następca Viadriny) [1].

Dzisiaj Europejski Uniwersytet Viadrina we Frankfurcie nad Odrą i Ślubicach kontynuuje tylko tradycje nazwy.

Mi 2533

27 IV

Mi 358

W związku z nieprzydatnością w czasie wojny (stosunkowo mała prędkość, ograniczona wysokość lotu, wypełnienie palnym gazem, wrażliwość na warunki pogodowe) oba sterowce LZ 127 i 130 zostały 27 kwietnia 1940 r. na rozkaz Göringa zełomowane (odzyskano duże ilości aluminium). Zniszczono także ich hangary.

Zakończyła się tym samym era sterowców. Ostatni lot LZ 130 odbył 20 sierpnia 1939 r.

28 IV

Mi 2960

Od Międzynarodowej Wystawy Sztuki Dekoracyjnej i Wzornictwa, którą otwarto w Paryżu 28 kwietnia 1925 r. pochodzi nazwa stylu w sztuce i architekturze (*arts décoratif – sztuka dekoracyjna*) i stanowi jeden z najbardziej ekscytujących rozdziałów w historii sztuki dekoracyjnej. Powstał we Francji przed I wojną światową, rozpowszechnił się w Europie, a największy sukces odniósł w USA. Wzrostką stylu jest m.in. Chrysler Building, 319 metrowy wieżowiec na Manhattanie, zbudowany w 1930 r.

29 IV

Mi 1894

Zamek błyskawiczny w znanej nam postaci zawdzięczamy szwedzkiemu inżynierowi Gideonowi Sundbackowi, który wykorzystał pierwotną zasadę działania tego rodzaju zapięcia wynalezionej w 1893 r. przez Amerykanina Whitcoma L. Judsona i ulepszył jego techniczną stronę i funkcjonowanie, na co otrzymał 29 kwietnia 1913 r. amerykański patent. Cztery lata później opatentował inny typ zamka błyskawicznego, który znalazł szerokie zastosowanie w wojskowej odzieży podczas I wojny światowej.

30 IV

Druga wojna światowa dobiegała końca. W Berlinie 30 kwietnia 1945 r. oddziały radzieckie dotarły do Kancelarii Rzeszy. Adolf Hitler mianował Admirała Karla Dönitza na swojego następcę i wraz z żoną Evą Braun popełnił samobójstwo. Na dachu Reichstagu trzech radzieckich żołnierzy zawiesiło tzw. Sztandar Zwycięstwa.

Mi 800

[1] patrz także „Polscy laureaci Nagrody Nobla trochę inaczej”, Biuletyn TEMATICA nr 43/2024, s. 13.

